

A néptánc tanításban rejlő oktatási és nevelési lehetőségek

dr. Kovács Henrik
Magyar Táncművészeti Egyetem
egyetemi docens

Érdemes néptáncot tanítani énekek órán, szolfézs órán vagy hangszeres órán?

Mire jó a néptánc?

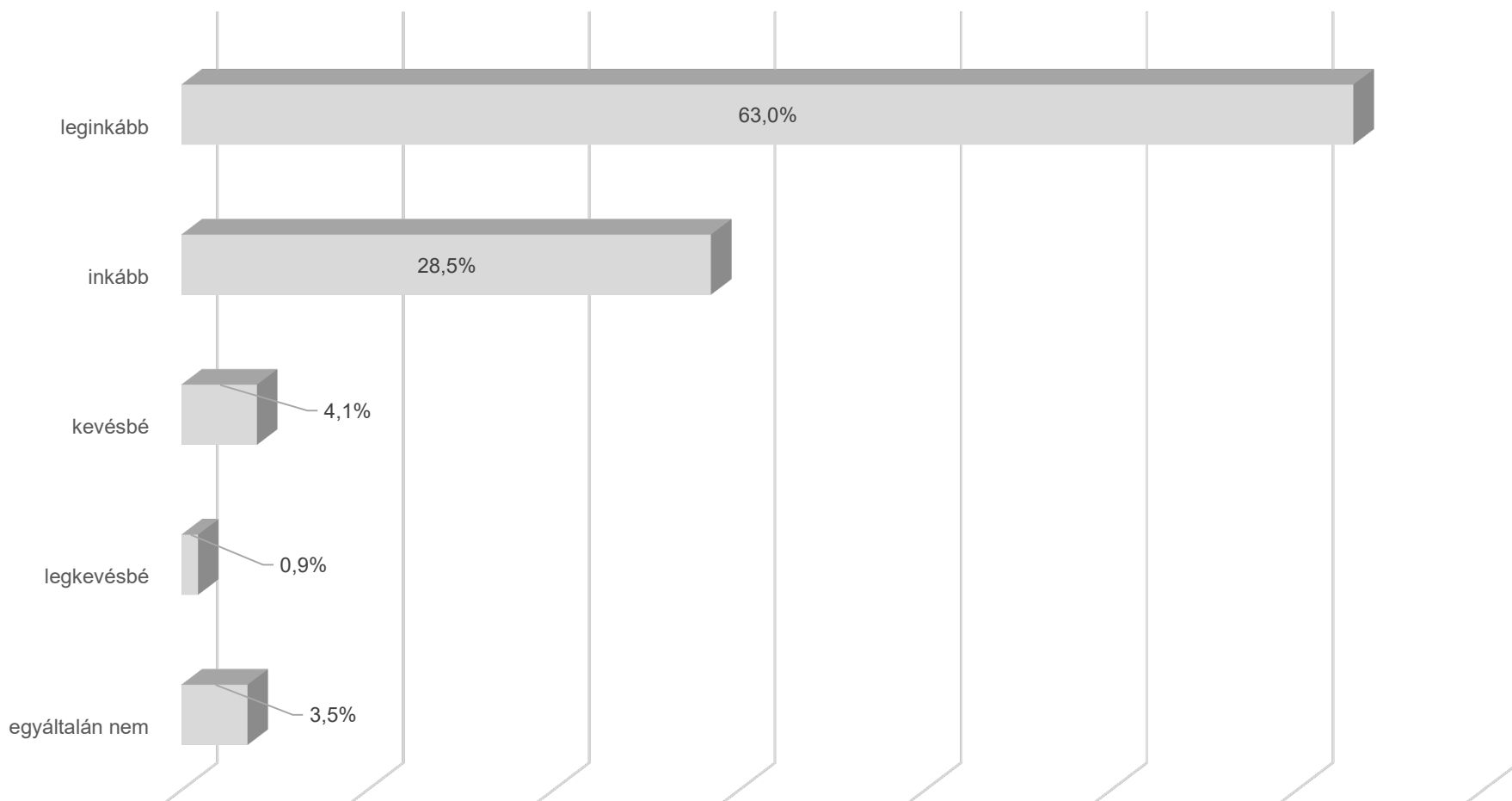
A népi kultúrában több funkciót töltött be egyszerre, többek között:

- Szórakozás = Rekreációs funkció
- Közösségi esemény = Társadalmi kapcsolatok és nemzeti identitás megélése
- Bemutató, mutatványos, virtuskodó táncok = Esztétikai élmény
- Rituális táncok = Szakralitás megélése, kiszakadás a hétköznapiakból

Mit gondolnak a néptáncosok a XXI. században a néptánc szerepéről?

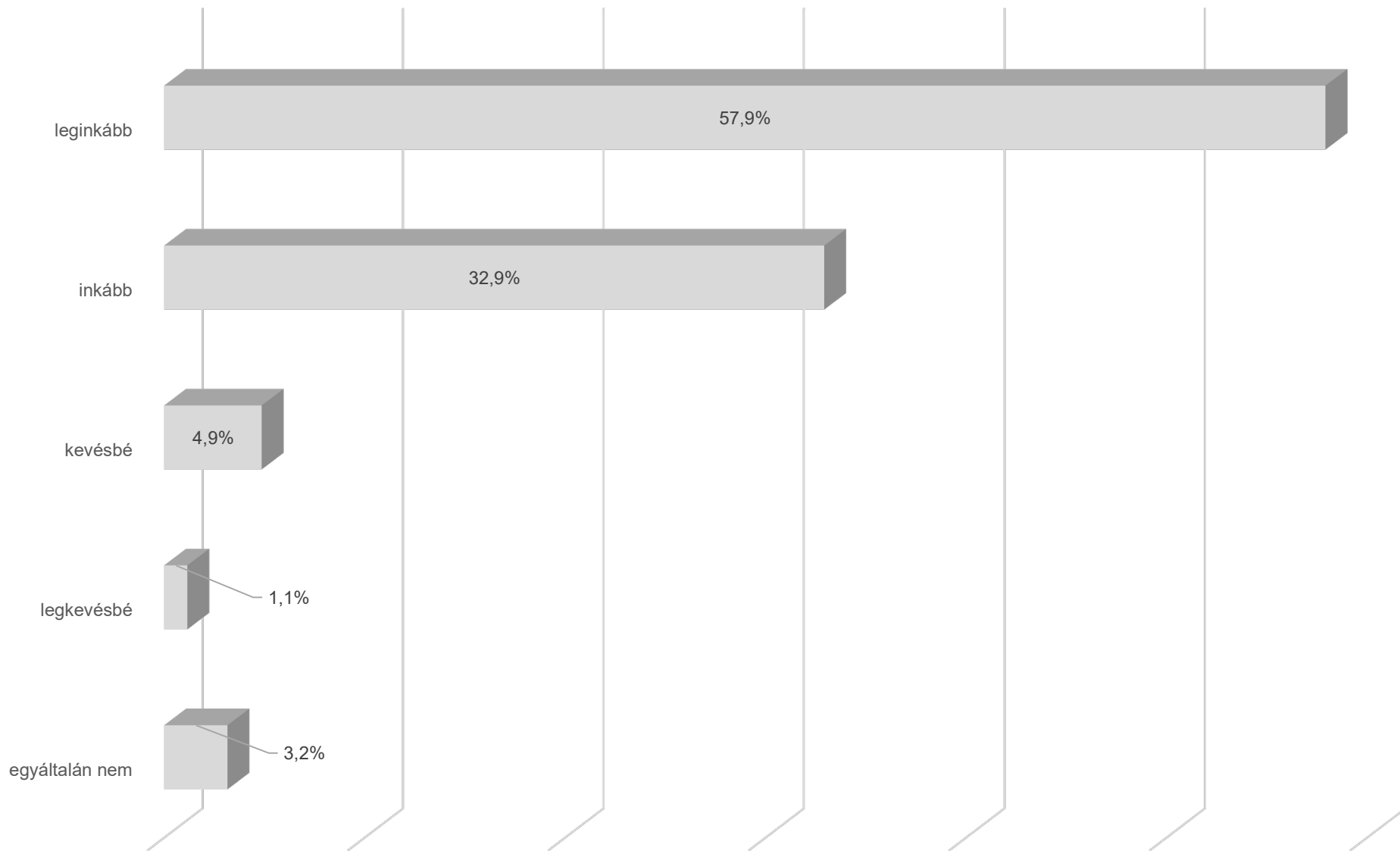
Kérdőíves kutatás 2469 válasza alapján:
A néptánc leginkább szórakozás.

Számomra a néptánc ... szórakozás.

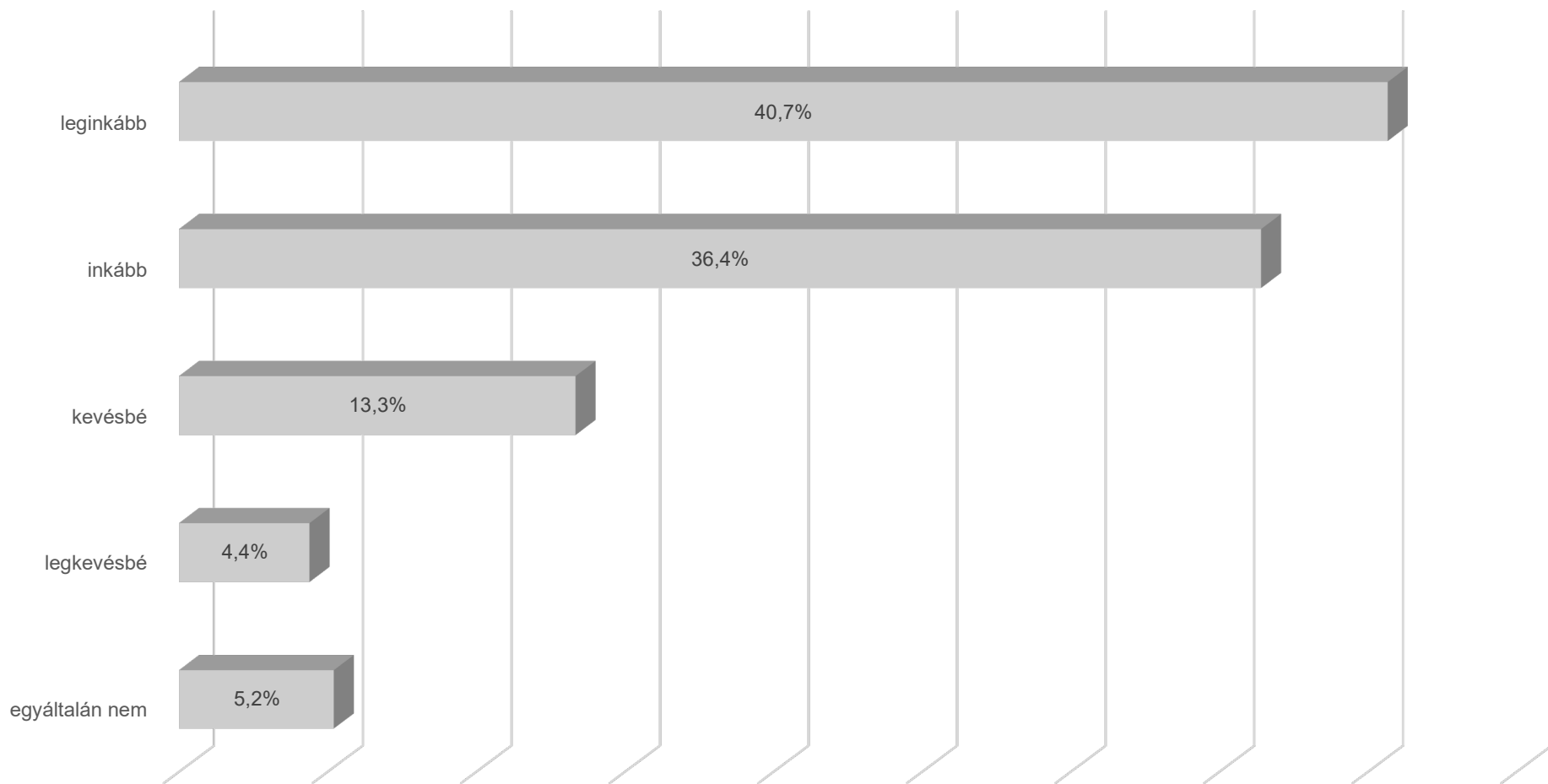
A néptánc nagyon fontos a közösségi lét megélésében.

Számomra a néptánc ... közösségi lét.

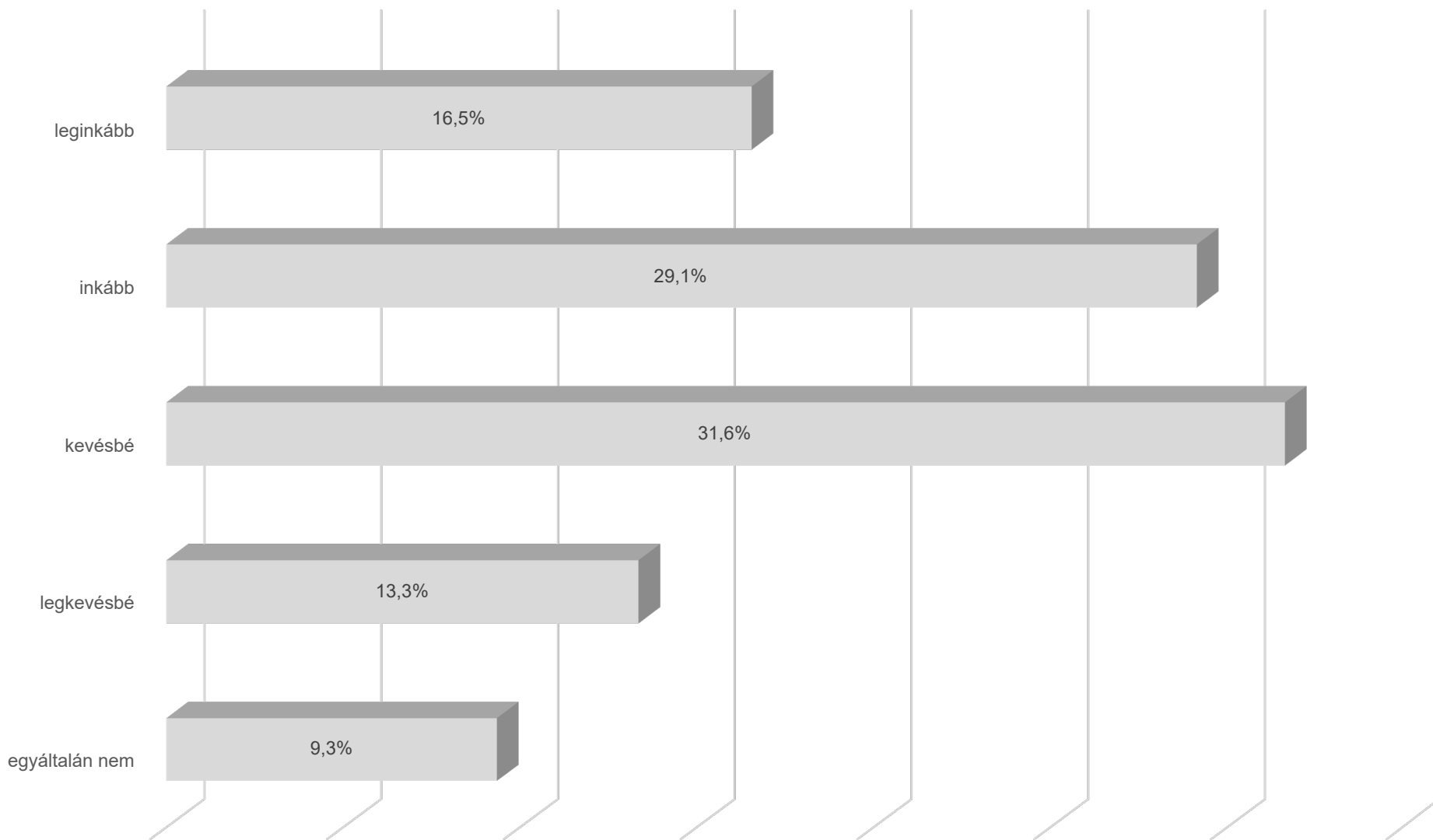
A néptánc nagy mértékben terápiás funkcióval rendelkezik.

Számomra a néptánc ... egyfajta terápia.

A néptánc kevésbé jelent színpadi megmutatkozást.

Számomra a néptánc ... színpadi megmutatkozás.

A néptánc a XXI. században is be tud tölteni
többek között

- rekreációs funkciót,
- feszültségoldó funkciót,
- készség- és képességfejlesztő funkciót,
- közösségi és egyéni identitásképző funkciót.

Népi játékok táncelőkészítő és általános fejlesztési lehetőségei

Mondókák, kiszámolók:

- ritmusérzék,
- tempótartás és
- memória fejlesztése.

Párválasztó és mozgásos játékok:

- Ritmusérzék, tempótartás és a memória fejlesztésén túl:
- éneklési képesség,
- mozgáskoordináció,
- térérzékelés,
- szociális kompetenciák, és
- állóképesség fejlesztése.

Sport jellegű népi játékok

Pányvázás

Pányvázás felhasználása az oktatásban

- Fejleszti:
az ugráskészséget,
a ritmusérzékét,
a mozgásszabályozó képességet.
- Meghatározhatjuk:
az ugrások konfigurációját,
a sugárfrontot,
a motívumot,
a tempót.

A népi játékokban és a néptáncokban egy időben figyelni kell

- a játékok szabályaira;
- a térbeliségre;
- a zene tempójára, lüktetésére és szerkezetére;
- a láb, a kar, a törzs és a fej mozdulataira, tartására;
- a párra vagy a körben mellettünk állókra;
- az autentikus tánc szabályaira, és a koreográfiák folyamataira.

A népi játékok és a néptáncok kiváló színterei a Kokas Klára által a zenei nevelésben leírt transzferhatásnak.

Mozgásos tehetség felkutatása (F. Gagné alapján)

- Mozgásában magas fokú zenei illeszkedés (perceptuális-motoros terület: koordináció).
- Gyors tanulás (intellektuális terület: megfigyelőképesség).
- Többszólamúság könnyed megvalósítása (figyelemmegosztás képessége).
- Magabiztos, változatos rögtönzés (kreativitás terület).

A néptánc ideális a fentiek felmérésére.

Milyen tánc típusokat használhatunk?

- 3-4 évesek ugrós
- 5-6 évesek ugrós és friss csárdás, egyszerűbb moldvai körtáncok
- 7-8 évesek ugrós és friss csárdás (lassú csárdás), egyszerűbb moldvai körtáncok
- 9-10 évesek ugrós és friss csárdás; lassú csárdás, bonyolultabb moldvai körtáncok, vagy páros táncok

Néptánc helye a gyermek életében

- Minél fiatalabb annál több játék.
- 6-7 évesen érheti el az 50-50% (játék-tánc) arányt.
- Mindez függ
a céltől (csak produkció, vagy nevelés),
és a módszertől (komplex gondolkodásmód,
vagy külön tánc, külön játék)!

Két moldvai táncban rejlő fejlesztési lehetőségek

- Pálmáska:
csoportos együttmozgás (szocializáció),
kreativitás,
változatos testrész-szólamok (időben külön).

Két moldvai táncban rejlő fejlesztési lehetőségek

- Kecskés
egyszerű felépítés (csak lépés mozdulattípus);
egyszerű, ismétlődő ritmika;
páros és csoportos együttmozgás (szocializáció);
többszólamúság (lábszólam és verbalitás).

Ugrós táncok előkészítése

LippoZoo oktatás módszertani eszköztár:

LippoZoo Kisdedóvó

LippoZoo Elemi Oskola

LippoZoo Elemi Oskola bővítője

Tudományos alapok:

Magyar strukturalista néptáncelemzés

Mozdulatelemzés és Lábán-kinetográfia

A LippoZoo rendszere

Az állatfigurák a mozgást jelentik.

→ páros lábú ugrások

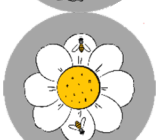
→ futás, vagyis ugrások egyik lábról a másik lábra

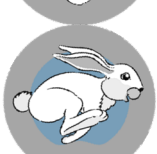
→ lépések

→ ugrások azonos lábon

→ a talaj érintése a lábfővel

→ ugrás két lábról egy lábra

→ láb, kar vagy törzsgesztusok (lendítés, taps vagy csapás)

→ ugrás egy lábról két lábra

A LippoZoo rendszere

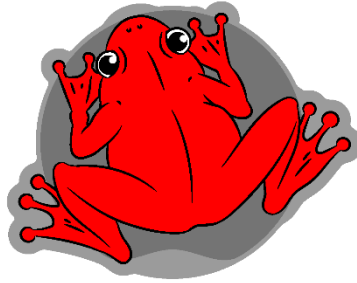
A szín a mozgás ritmusát kódolja.

	→	\$
	→	@
	→	& @
	→	@ @ \$
	→	&
	→	szabadon választott ritmus és tempó

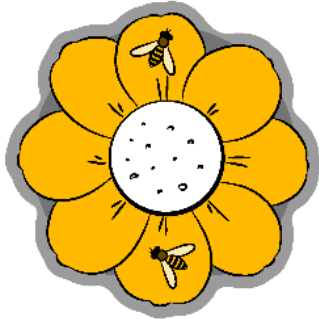
Ideális tempó:

$$Q = 120 - 140$$

LippoZoo Kisdédóvó

páros lábú ugrás
tá-tá ritmusban

érintés
bármelyik
lábbal tá-
tá ritmusban

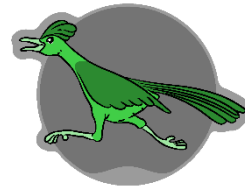
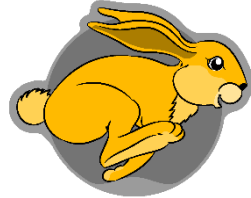
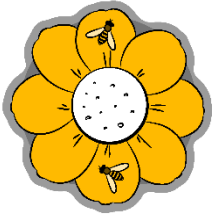
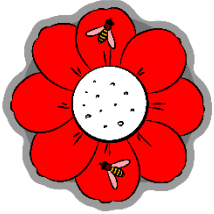

azonos lábú ugrás
(jobb-jobb, vagy
bal-bal) tá-
tá ritmusban

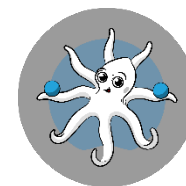
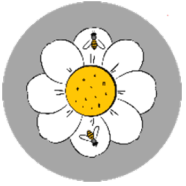

ti-ti-tá ritmusú lépések
(jobb-bal-jobb, bal-jobb-
bal)

LippoZoo Elemi Oskola

LippoZoo Elemi Oskola bővítője

www.lippogo.hu
lippogo@lippogo.hu

Felhasznált irodalom

Gagné, F. (1985): Giftedness and talent: Reexamining a reexamination of the definitions. *Gifted Child Quarterly*, 3.

Kokas Klára (1972): Képességfejlesztés zenei neveléssel. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest.

Kovács Henrik (2021): A néptánc társadalmi funkcióváltásai: A néptánc szerepének vizsgálata a 20–21. század revival közegében. *Studia Folkloristica et Ethnographica* 84., Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszék, MTA–DE Néprajzi Kutatócsoport.

Lippogó Folk. <https://www.youtube.com/channel/UCC0IGaDWjQQuuD9NFiWfpRg>, Letöltve 2021. június 30.

Oktatási segédanyagok.

Lippogó. <http://lippogo.hu/oktatasi-segedanyagok>. Letöltve 2021. június 30.

Ajánlott irodalom

- Balatoni Katalin - Kovács Henrik (2014): Így tedd rá! 2. Saramis Bt. Ráckeve
- Benedek Krisztina – Sándor Ildikó (szerk. 2006): Útravaló. A néphagyomány közvetítésének módszerei az óvodában. Hagyományok Háza, Népművészeti Módszertani Műhely. Budapest
- Benedek Krisztina – Sándor Ildikó (szerk. 2010): Útravaló 2. A néphagyomány közvetítésének módszerei az iskolában. Hagyományok Háza, Népművészeti Módszertani Műhely. Budapest
- Benedek Krisztina (2005): Cibri, cibri...Galga menti játékfűzések. Hagyományok Háza. Budapest. (szerk.: Sándor Ildikó)
- Czinóber Klára - Wirkerné Vasvári Éva (2008): Játék – mozdulat – tánc. Hogyan tanítok – Módszertani füzetek. Hagyományok Háza. Budapest.
- Herczegh Katalin (2003): Az almabáltól a labdacébig Nagykunság szokásai és játécai általános iskolában. Hagyományok Háza. Budapest
- Lázár Katalin (1997): Népi játékok. Jelenlévő múlt. Planétás. Budapest
- Lázár Katalin (2002): Gyertek, gyerekek játszani I. Eötvös József Könyvkiadó. Budapest.
- Lázár Katalin (2004): Gyertek, gyerekek játszani II. Eötvös József Könyvkiadó. Budapest.
- Lázár Katalin (2006): Gyertek, gyerekek játszani III. Eötvös József Könyvkiadó. Budapest.
- Lázár Katalin (2008): Gyertek, gyerekek játszani IV. Eötvös József Könyvkiadó. Budapest.
- Lévai Péter (2010): Szökkenjünk, ugráljunk... A sárközi ugrós tánc tanítási módszertana. Magyar Kultúra Kiadó. Győr
- Sándor Ildikó (2005): Tücsökringató - Ölbeli játékok. Hagyományok Háza, Népművészeti Módszertani Műhely. Budapest.
- Sándor Ildikó (2018): Kerekecske, kutacska – Újabb ölbeli játékok. Hagyományok Háza, Budapest.